

ЎЗБЕКИСТОНДА ДИН ВА ЭЪТИҚОД ЭРКИНЛИГИ ЮКСАЛИШИНИНГ МУҲИМ АСОСИ

Ўтган ҳафтада Олий Мажлис Қонунчилик палатасида дин ва эътиқод эркинлигини таъминлаш, мазкур соҳадаги тақлиф ҳамда тавсияларни амалга ошириш бўйича 2018 йил 4 майдаги парламент палаталари Кенгашларининг қўшма қарорлари билан тасдиқланган "Йул харитаси" ижроси юзасидан парламент эшитуви видеоконференция тарзида ўтказилган эди. Унда Ўзбекистон тараққиётининг янги даврида мамлакатимизда дин ва эътиқод эркинлигини таъминлаш борасида жуда катта ишлар амалга оширилаётгани эътироф этилди. Бу ҳақда иштирокчилар фикрлари билан қизиқдик.

Бизнинг интервью

Ҳомиджон ИШМАТБЕКОВ,
Ўзбекистон мусулмонлари идораси раисининг биринчи ўринбосари:

— БМТ Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгашининг дин ва эътиқод эркинлиги масаласи бўйича махсус маърузачиси Аҳмад Шаҳид 2017 йилнинг октябр ойида Ўзбекистонга қилган ташрифи чоғида диний эркинликларни таъминлаш, ибодат қилиш учун муносиб шароитларни ҳозирлаш, ислом маърифатини кенг тараннум этиш борасида муҳим фикр-мулоҳазаларини берган эди. Ушбу тавсиялар асосида "Йул харитаси" ишлаб чиқилди. Натижада берилган 52 та тавсиянинг 51 таси бажарилганини алоҳида қайд этиш ўринлидир.

Таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон тарихида янги воқелик — минглаб маҳкумларнинг афв қилиниши ёки ўтган икки йилдан кўпроқ вақт мобайнида бир лойиҳа диний экстремистик гуруҳларга мойиллиги бор, деб назоратга олинган 20 мингдан зиёд фуқаролар Президентимиз ташаббуси билан "махсус ҳисоблар"дан чиқарилгани эътиборга молик иш бўлди.

Мана шундай фуқароларнинг ижтимоий ҳаётга мослашишлари, жамиятда ўз ўрнила-

рини топишлари ҳамда иқтисодий жиҳатдан ўзларини тиклаб олишлари йўлида уламоларимиз ва имом-домлаларимиз ҳам яқиндан кўмак беришди.

Шунингдек, масжид-мадрасаларни давлат рўйхатидан ўтказишда бир қатор имтиёз ва энгилликлар берилиши, хусусан, давлат божлари камайтирилиши, талаб қилинадиган ҳужжатлар қисқартирилиши аниқ мудида бўлди. Натижада кейинги йилларда юртимизнинг турли вилоятларида 30 га яқин янги масжидлар давлат рўйхатидан ўтказилиб, улар сони 2066 тага етказилди. Яна 6 та жоме масжиди давлат рўйхатидан ўтказиш ишлари олиб борилаётганда.

Иккита олий мадраса фаолияти йўлга қўйилди, аниқ кунларда яна битта диний таълим муассасасини ташкил этиш ишлари охирига етказилмоқда.

Бундан ташқари, ихтисослаштирилган илмий мактаблар ва илмий-тадқиқот марказлари фаолиятига асос солинди.

Шунингдек, диний нашрларни чоп этиш, сайт ва ижтимоий тармоқларда ислом дини маърифати мавзуларини кенг ёритишда эркинлик таъминланиши баробарида, салмок ва сифат ҳам сезиларли ошди.

Яна бир муҳим жиҳат: Ўзбекистон мусулмонлари идораси уламолари "Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида"ги қонуннинг янги таҳририни тайёрлашда фаол қатнашди. Уламолар ўзларининг аниқ ва асосланган тақлифларини тақдим этиши ҳамда улар мазкур ҳужжатга киритилди.

Митрополит ВИКЕНТЕЙ,
Рус православ черкови Тошкент ва Ўзбекистон епархияси раҳбари:

— Ўзбек халқи асрлар давомида бошқа миллат вакиллари билан аҳил-иноқ ва ҳамжиҳат бўлиб яшаб келади. Шунга яраша турли конфессия, миллий-этниқ гуруҳ вакиллари ўз фаолиятини муваффақиятли олиб борапти.

Айтиб ўтилган фикрлар шундан далolat берадики, Иккинчи жаҳон урушида Ўзбекистон халқи кўп сонли ёрдамга муҳтож, бошанасиз қолган оч-наҳор, бошига кулфат тушган одамларни, хусусан, етим-есирларни қабул қилган.

Ўзбекистон ҳукумати бугунги кунда ҳам ушбу тенденцияни сақлаб қолган. Православ объектлари — Дўстобод шаҳридаги Авлие Покровский аёллар монастири ва Чирчик шаҳридаги Авлие Георгий эркаклар монастири ибодатхона комплекслари реставрация қилинган бунга ёрқин мисол бўла олади.

Мамлакатда амалда бўлган "Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида"ги Қонун турли конфессиялар ўртасидаги ҳурмат ҳамда бағрикенгликни кафолатлайди, ҳар бир фуқаро учун эътиқод эркинлигини тақдим этади.

Ўзбекистон мамлакат аҳолисининг турли динларига нисбатан бағрикенгдир. Бу нимани англатади? Бу ўз қўшининг, суҳбатдошининг ҳамда яқинининг дини, қарашлари ва эътиқодига ҳақиқий ҳурмат, тинчлик, меҳр-муҳаббат ҳамда инсоний фазилатларнинг амалий тасдиғи деганидир.

Бизнинг юртда булар айнан шундай тушунилади.

Ежи МАЦУЛЕВИЧ,
Рим-католик черкови епископи:

— Кўп миллатли ва конфессияли, турли динлар қарор топган жамият ўзаро ҳамжиҳатлик ҳамда тинчликнинг муҳим мезони ҳисобланади.

Ўз эътиқодлари ва умумий фаровонликни оқилона ишлаш асосида уларнинг эгалари дин эркинлигини таъминлаш бўйича мажбуриятларига масъулият билан ёндашишлари лозим.

Ижтимоий макон муайян ҳақиқатлар ва эъзулик, қолаверса, маънавий иноқлик юзага келишига хизмат қилади. Бу эса адолатли ҳамда тинч-тотув ҳаёт кечирish пойдеворидир.

Буюк эътиқодлар етакчилари ўзларининг таъсири ва ҳукмронлигидан келиб чиқиб биринчилардан бўлиб ўзаро ҳурмат ҳамда мулоқотга чақириб келишади.

Черков учун турли динлар ўртасидаги мулоқот барча диний бирлашмалар ўртасидаги ҳамкорликнинг муҳим воситаси ҳисобланади. Черковнинг ўзи турли динларда ҳақиқий ва муқаддас саналадиган бирор нарсага рад этмайди. Мухтарам Иоанн Павел II томонидан 1986 йилда Ассизда асос солинган Жаҳон ибодатлар кўни маърифат йўлидаги муҳим қадамга айланди. Ушунда буюк динлар етакчилари дин бўлиниши ва можароларнинг эмас, балки бирлик ва тинчлик омили эканлигига гувоҳлик беришганди.

2018 йил 12 декабрь кўни БМТ Бош Ассамблеяси ўзининг ялпи сессиясида "Маърифат ва диний бағрикенглик" махсус резолюциясини қабул қилди. Лойиҳаси Ўзбекистон томонидан ишлаб чиқилган ушбу ҳужжат БМТнинг барча аъзо давлатлари томонидан бир овоздан қўллаб-қувватланди.

Санджон МАХСУМОВ
(«Халқ сўзи») тайёрлади.

Опубликовано в газете "Правда Востока" №111 от 27 мая 2020 года